

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XVIII
Nr. 842
Vineri 18 martie
1966
4 pag. 25 bani

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Didactica — domeniu de creație

În întâmpinarea Congresului U. T. C.

Didactica (cunoașterea procesului de învățămînt, principiile și metodele de optimizare a lui, organizarea muncii de realizare a „modelor” propuse în general și pentru fiecare obiect de studiu) suscită azi deosebită atenție. Una din cauze — cea mai importantă în fond — stă în faptul că bogăția de informații cu care solicităm azi creierul elevului amenință să-l blocheze acestuia puțințele de păstrare și prelucrare, sau să ducă la un decalaj tot mai mare între progresul științei și tehnicii și pregătirea în masă a omului la nivelul acestora.

Unde ne aflăm și încotro ne îndreptăm? Didactica de azi reprezintă, într-un fel, realizarea optimă a unei evoluții a didacticii, începută în Renaștere, cu ajutorul cuceririlor din domeniul psihologiei, au îmbogățit și precizat metode pe care pedagogia socialistă le-a preluat în ceea ce aveau mai bun, le-au adaptat și le-au constituit într-un sistem propriu. De un mare ajutor aici au fost progresele din ultimele decenii ale psihologiei. Ele ne-au ajutat să deosebim metodele de cercetare de cele de învățare, să desăvîșim victoria metodelor intuitive și mijloacelor audio-vizuale împotriva scolasticității imbutate de verbalism gol. Să fundamentăm științific chiar și metodele de comunicare verbală a cunoștințelor, prin înțelegerea proceselor gnoseologice ce se petrec la nivelul celui de-al doilea sistem de semnalizare (cuvîntul), la nivel și cu aparat de raționament matematic.

Sintem acum pe o culme, dar și într-un impas. Un mare impas. Voluntățile de cunoștințe cerute omului modern, în producție și în viața socială, este imens și metodele cunoscute și practicate nu-i mai pot face față. Ne dăm tot mai mult seama că, mergînd mai departe pe linia perfecționării metodelor clasice, vom obține cel mult interpretări teoretice noi și interesante, dar nu metode noi. Sau prea puțin acest lucru.

Cum vom putea ieși din impas? Cum am putea să știm, ca să zicem așa, hopul? Pentru ca să sari un hop — orice sportiv ne-o va spune — e nevoie să te sprijini bine pe locul de pe care sari. Nu este nici-

decum cauză să întorcem spatele didacticii clasice. Ar fi pericolos. Trebuie să păstrăm din ea ceea ce conține ca esențial valabil.

Să ne referim, de pildă, la capitolul „metode”, unul din capitolele ce se cer revoluționate azi, în didactică, mai insistenț. În fond, avem două categorii de metode de învățămînt: metode de informare (la nivelul primului și celui de-al doilea sistem de semnalizare) și metode formative (exercițiul, controlul, lucrările practice).

Acestea vor rămîne, desigur, în viitor. Perfecționete însă și cu alte mijloace. Alături de ele, nevoie și practica didactică ne vor aduce — și ne-au adus în parte — altele noi. E vorba de o adevărată încercare de răsturnare care se petrece azi în didactică, pe care o înțelegem puțin din presă de specialitate sub denumirea mai ales de modernizare a metodelor de învățămînt. Este o încercare de transformare din teorie, care și ea este determinată deopotrivă de cauze sociale, ca și de noua revoluție industrială.

În ce constă esența modernizării metodelor de învățămînt și care sînt perspectivele ei de viitor? Unele elemente de modernizare a metodelor de învățămînt, oricît ar părea de noi (și sint, de tehnici), oricît ar părea, de asemenea, de spectaculoase, nu fac decît să perfecționeze metodele clasice. Ne gîndim, de pildă, la toate mijloacele audio-vizuale pe care tehnica modernă ni le pune la dispoziție: radio, discuri, magnetofon, diafilme, filme, televiziune. Folosirea unora dintre ele (filmul și televiziunea, de pildă), fac și obiectul unor controverse, adesea foarte aprinse. Nou aici este aparatul tehnic superior, noi sint și unele procedee legate de folosirea acestuia, dar nu metoda însăși. Ceea ce putem spune despre toate acestea este faptul că ele trebuie înțelese și folosite adecvat, nu combătute, cum se face uneori. Se vorbește uneori de un fel de concurență nelocală pe care ar face-o școlii cinematografului și televiziunii. Despre colaborarea lor (cel mult de o colaborare competitivă) ar trebui să vorbim mai de grabă. Mijloacele moderne audio-vizuale au o forță de solicitare a atenției cum n-au avut-o cele din

trecut. Ar fi o imensă greșeală să ignorăm acest fapt.

În plus, prezentarea fenomenelor în dezvoltarea lor (a caracterului lor dinamic, dialectic am putea spune) ele singure o pot realiza în mod satisfăcător. În toate domeniile, la toate obiectele de învățămînt. Mijloacele moderne audio-vizuale ne ajută să cunoaștem cu adevărat lumea, materia în mișcare sub diferențele ei forme, să pătrundem în intimitatea proceselor, în desfășurarea istorică, dialectică — să precizăm și să adîncim. Răul despre care se vorbește — afita cit este — nu provine din natura acestor mijloace, ci din lipsa unor metode de folosire a lor. În această direcție trebuie să acționăm. Și cît mai grabnic.

Elementul de modernizare cu adevărat revoluționar pentru didactica viitorului nu-l constituie însă, după părerea aproape unanimă, tehnica nouă audio-visuală, ci folosirea cibernetică în educație și învățămînt — instruirea și autoinstruirea programată. Inseși mijloacele audio-vizuale ar deveni un element de revoluționare în măsura în care se încadrează funcțional acestora. Ele sint mijloace, pe cîtă vreme elementul cibernetic devine principiu, ridicînd procedeele din metodele clasice la nivelul logică matematică, dînd metodelor și didacticii în general același nivel.

Elementul revoluționar adus de cibernetică este, în general, cunoscut azi. Pînă nu de mult știința s-a străduit să explice sistemele materiale dotate cu viață, după modelul sistemelor realizate de om, potrivit legilor mecanicii. Materialismul dialectic a arătat falsitatea unei atari concepții, dar tehnica și știința n-au putut pune decît parțial în practică noua metodologie. Cibernetica răsătoarnă practica veche. Ea imaginează și realizează mașini după chipul și asemănarea ființelor vii. Cu automatizare sau autoreglare, ca și în viață. Ceva mai mult: selectînd și simplificînd sistemele realizate (modelele), ea realizează un ritm și o precizie care nu se găsesc în viață. Dar care tot pentru viață sint. Sint două produsele și prelungirea ei.

Instruirea și autoinstruirea programată se grăbesc să preia, pentru formarea omului, principiile noi științe: prilej pentru noi studii de

Intre 23—26 martie se vor desfășura lucrările celui de-al IV-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist. Uteciștii, întregul tineret al patriei noastre întîmpină acest important eveniment din viața organizației sale revoluționare cu noi succese în producție, la învățatură, în munca de ridicare a nivelului său politic, cultural și științific.

Pentru uteciștii din rîndurile elevilor, întîmpinarea Congresului este un minunat prilej de a participa intens la diferite acțiuni educative. Un mare număr de elevi ai școlilor generale și profesionale din Capitală, de pildă, au participat la simpozionul cu tema „Tehnică modernă — profesioni complexă”, organizat de Comitetul orașanesc U.T.C. București.

Uteciștii din școlile Capitalei vizitează de asemenea Muzeul de istorie a partidului, marile întreprinderi, vizionează spectacole menite să contribuie la educarea lor patriotică.

Bogate acțiuni culturale-educative au loc în regiunile țării. Sute de elevi de la școlile generale nr. 10, nr. 11 nr. 14 și de la liceele nr. 1, nr. 8 și nr. 9 din Iași au vizitat muzeele din cadrul Palatului Culturii, în timp ce uteciștii de la Grupul școlar tehnico-profesional din localitate au participat la un concurs cu tema „Cel mai bun instalator” și la o amplă discuție pe tema „Trăsăturile morale ale tinerilor din societatea noastră”.

Elevii din orașul Vaslui au prezentat spectacolul „Slavă tineretului nostru fiercic”, la care au participat peste 700 de spectatori, iar elevii din satele raionului Vaslui au ascultat conferința „Comportarea tinerilor în societatea socialistă”.

La rîndul lor, uteciștii din orașele și satele regiunii Mureș-Autonomă Maghiară iau parte la întîlniri cu activiști de partid, cu oameni de știință și cultură, la simpozionul și manifestări culturale-sportive. Sute de elevi din raionul Ludus, bunăoară, au participat la o întîlnire cu tov. Al. Szekeres, secretar al Comitetului regional Mureș-Autonomă Maghiară al P.C.R., care

a ținut în fața lor o expunere pe tema: „Tineretul, participant activ la construirea socialismului”. De asemenea, elevii din Miercurea Ciuc au ascultat o expunere a tov. Iosif Walter, prim-secretar al Comitetului regional Mureș-Autonomă Maghiară al U.T.C., care le-a vorbit despre „Rolul tineretului în societate”.

Împreună cu toți uteciștii din producție, din institutele de cercetări etc., tinerii învățători și profesori întîmpină Congresul U.T.C. mobilizîndu-și forțele pentru obținerea unor noi succese. Alături de întregul corp didactic, ei aduc o contribuție însemnată în munca de instruire și educare comunistă a elevilor.

În aceste zile de vacanță, uteciștii din rîndurile cadrelor didactice îi antrenează pe pionierii și elevii la diferite activități educative. Ei vizitează cu elevii întreprinderii și șantierelor, muze, expoziții, organizează excursii, montaje muzical-literare, simpoioane. Numeroși învățători și profesori din toate regiunile țării folosesc această vacanță, care coincide cu zilele permenețoare Congresului, pentru a vizita cu elevii muzeele Doftana, pentru a-i ajuta să cunoască noile obiective economice și sociale din raionul în care locuiesc, din regiune, marile întreprinderi dobîndite de harnicul nostru popor, sub conducerea partidului.

În adunări ale activului U.T.C. se dezbat, în aceste zile, proiectul de statut publicat în presă. Uteciștii din rîndurile elevilor și cadrelor didactice participă la aceste adunări, își spun cuvîntul, vin cu interesante propuneri.

Peste cîteva zile, de la tribuna Congresului, alături de ceilalți delegați ai uteciștilor, elevii și tinerii învățători și profesori își vor exprima hotărîrea de a munci cu întregul lor elan, cu întreaga lor capacitate, pentru ca, alături de întregul popor, să contribuie din plin la îndeplinirea mărețelor sarcini trasate de partid, la înflorirea României socialiste.

PLENARA C. C. S.

În ziua de 14 martie a.c. a avut loc plenara Consiliului Central al Sindicatelor, la care au participat membrii și membrii supleanți ai Consiliului Central al Sindicatelor, membri ai Comisiei Centrale de Cenzori, președinții consiliilor regionale ale sindicatelor, șefii și adjuncții șefilor de secții și alții activiști ai C.C.S., redactorii șefi ai publicațiilor sindicale, reprezentanți ai presei centrale.

La primul punct al ordinii de zi, plenara a ascultat informările Președintelui C.C.S. asupra desfășurării alegerilor sindicale și de delegați la cel de-al V-lea Congres al sindicatelor, precum și concluziile privind rezultatele obținute în întrecerea socialistă pe anul 1965 și angajamentele luate pe anul 1966, cu primă etapă la 8 Mai, în cinstea celei de-a 45-a aniversări a creării Partidului Comunist Român.

La punctul al doilea al ordinii de zi, plenara a hotărît convocarea, la data de 16 mai 1966, a celui de-al V-lea Congres al Sindicatelor din Republica Socialistă România cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul de activitate al Consiliului Central al Sindicatelor pe perioada care a trecut de la Congresul al IV-lea al sindicatelor și sarcinile ce revin sindicatelor din Republica Socialistă România din hotărîrile celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, raportor tovarășul Constantin Drăgan, președintele C.C.S.
2. Raportul Comisiei Centrale de Cenzori al Consiliului Central al Sindicatelor, raportor tovarășul Anton Emilian, președintele comisiei.
3. Raportul asupra modificărilor la Statutul sindicatelor, raportor tovarășul Ion Cotoș, secretar al C.C.S.
4. Alegerea Consiliului Central al Sindicatelor și a Comisiei Centrale de Cenzori.

Scuturîndu-și de pe umerii ultimele rămășițe ale iernii, orașele, satele, munții, pădurile și-au primit oaspeții — sute și mii de elevi aflați în vacanță — cu lumină și soare.
Dornici să aște cît mai mult despre înfăptuirile poporului nostru, dornici să cunoască bogățiile și frumusețile patriei, elevii poșese la mîndrele cetăți industriale, în fața zecilor de blocuri noi, în sălile spațioase ale muzeelor și expozițiilor, îmbogațindu-și sufletul și mințile cu noi comori de cunoștințe și simțămînte.

MODERNIZAREA PREDĂRII GEOGRAFIEI

În prezent au loc discuții largi cu privire la modernizarea predării, la înnoirea conținutului unor discipline, la metodele de transmitere a cunoștințelor, astfel încît pregătirea absolvenților liceului să corespundă cît mai deplin cerințelor dezvoltării societății socialiste, ale progresului științific și tehnicii. Pornind de la aceste cerințe, se impune să luăm o serie de măsuri și pentru îmbunătățirea predării geografiei — obiect care contribuie mult la formarea culturii generale a tineretului.

Mă voi oprit în primul rînd la geografia patriei, deși, cum este și firesc, aceasta formează obiectul studiului în ultima clasă de liceu. Am putut constata, la concursurile de admitere în facultăți, că pe lîngă candidații care cunosc în adîncime geografia republicii noastre socialiste, sint și alții care, deși stăpîni pe o serie de cunoștințe în acest domeniu, nu le pot corela. Se remarcă în special, la acești candidați, faptul că nu pot face legături între prezentarea economiei țării și specificului geografic al acesteia. Cred foarte necesar ca în ultima clasă să se stăruie mai mult asupra prezentării problemelor de geografie economică, în așa fel încît elevii să înțeleagă faptele geografice care au condiționat amplasarea obiectivelor industriale, dezvoltarea în anumite regiuni a anumitor ramuri ale agriculturii etc.

Apoi, consider că studiul geografiei Republicii Socialiste România trebuie corelat cu studiul istoriei și literaturii patriei, avînd în vedere faptul că poporul român s-a

dezvoltat și a creat pe teritoriul care formează harta actuală a României. Văd și multiple legături între geografie și diferite discipline predate în școală. Cînd se predau formele de relief ale Republicii Socialiste România este bine să se facă apel la elementele geologice. De pildă, zăcămintele de petrol din zona subcarpatică trebuie prezentate în funcție de condițiile geologice în care s-au format. Lecțiile de geografie trebuie să cuprindă de asemenea și o serie de noțiuni de biogeografie, prin care să li se facă cunoscute elevilor flora și fauna unei regiuni în funcție de condițiile geografice și climatologice. Legături cu chimia se pot face cînd se vorbește despre bogățiile naturale ale subsolului, a căror valoare economică este determinată de calitățile lor chimice.

Am pornit de la ultima clasă întrucît consider că studierea geografiei Republicii Socialiste România, în această clasă este deosebit de importantă. În continuare, pentru a mă referi la justa echilibrare a repartiției cunoștințelor de geografie pe clase, aș vrea să spun că în predarea acestor cunoștințe nu trebuie să existe pauze. În ceea ce privește programul claselor a IX-a și a X-a sint de părere ca într-un an să se predă geografia țărilor socialiste și apoi a țărilor capitaliste. Sint pentru o astfel de împărțire pentru a ușura prezentarea problemelor de economie și demografice pe sisteme.

Se pare foarte necesar să se asigure un număr suficient de ore pentru studierea geografiei conti-

nentelor. Cred că toate continentele trebuie să fie predate în aceeași măsură, fără a lăsa lacune în cunoașterea unora sau altora, fără a se considera anumite noțiuni mai puțin importante decît altele. Dacă viitorii specialiști vor avea posibilitatea să cunoască în universitate, într-un mod mai aprofundat, geografia continentelor, absolvenții de liceu care nu se specializează în geografie va rămîne cu ceea ce a învățat aici. Or, datorită disproporției existente între timpul acordat în școală acestor probleme și timpul afectat cunoaștințelor de geografie fizică generală, există primejdia ca ei să cunoască prea puțin din domeniul geografiei continentelor. Omul cult al zilelor noastre nu poate fi lipsit însă de cunoștințele de geografie a continentelor, de o cunoaștere la zi a dinamicii cu care se schimbă astăzi harta politică a lumii, a problemelor de geografie economică generală și regională.

Se ridică în prezent o serie de probleme și în legătură cu modalitățile de predare a geografiei. În rîndurile cadrelor didactice se manifestă două tendințe cu privire la predarea geografiei. Unii cer elevilor mai ales să memoreze un număr mare de denumiri ale unor locuri geografice, cifre privind suprafețe și altitudini, longitudini și latitudini etc., în timp ce alții se orientează spre predarea dinamicii a geografiei, începînd cu călătoriile

Prof. univ. CONSTANTIN HERBST
(Continuare în pag. 4-a)

Elevii unei școli de muzică înainte de a intra în sala de concert? Nu, elevii unei obișnuite școli generale — Școala nr. 56 din Capitală. Alături de formarea orizontului de cultură generală, școlile dau posibilitatea de a-și cultiva talentul artistic.

Pregătirea

viitorilor

profesori

pentru munca

educativă

An de an institutele pedagogice dau școlilor noastre cadre didactice cu o tot mai temeinică pregătire profesională, care răspund din ce în ce mai bine sarcinilor muncii instructiv-educative. Se remarcă în deosebi priceerea tinerilor pedagogi în specialitate. Ei asigură lecțiile un conținut bogat, folosesc metode moderne de predare, reușind să înarmeze pe elevi cu cunoștințe temeinice.

Se știe însă că profesorul nu are numai sarcina de a transmite cunoștințe, de a contribui la instruirea elevilor într-un anumit domeniu, ci și pe aceea de a realiza educația patriotică, moral-cetățenească, estetică de a forma trăsăturile de caracter specifice omului nou. Or, în acest domeniu, atât de important, rezultatele pe care le obțin tinerii absolvenți nu sînt pe deplin satisfăcătoare. Destul de mulți dintre ei în timpină greutate în munca educativă în general și în special în desfășurarea orelor de dirigiență.

Cauza dificultăților existente în acest domeniu o constituie, după părerea mea, unele carențe ale studiului în învățămîntul superior de specialitate. Este vorba de faptul că în institutele pedagogice nu se acordă încă suficientă atenție pregătirii viitorilor profesori în ceea ce privește munca educativă, orientării lor asupra modului cum trebuie rezolvate diversele aspecte pe care le ridică educația comunistă a elevilor.

Metodica desfășurării activităților educative ocupă, în cadrul cursului de pedagogie, un capitol destul de sumar. În ceea ce privește sarcinile mușchii dirigintelui, acestea sînt expeditate, în manualul de pedagogie pentru institutele pedagogice. (Ed. didactică și pedagogică, 1964) doar în două pagini. La rîndul lor, seminariile de pedagogie, care de obicei reiau temele cursului, nu se ocupă nici ele prea mult de problemele muncii dirigintului.

Ar fi de așteptat ca măcar în cadrul practicii pedagogice să se acorde atenția necesară activităților educative. Cum stau lucrurile, însă, în această privință? În „Caietul de practică pedagogică pentru institutele pedagogice de trei ani” (Editura didactică și pedagogică, București 1964), sînt indicate următoarele activități educative: „Efectuarea practicii educative prin asistarea la activitățile demonstrative organizate și conduse de profesorii școlilor de bază și participarea activă la analiza acestor activități. Participarea la organizarea unor activități educative, prin îndeplinirea sarcinilor trasate de profesorii școlilor de bază, organizarea și conducerea unor activități educative sub îndrumarea și controlul profesorilor școlilor de bază” (sublinierile ne aparțin). Este clar că, în aceste condiții, se neglijează practica la activitățile educa-

tive, cele mai multe din acestea rămînd la etapa demonstrativă. Practica pedagogică astfel organizată nu reușește să asigure tînrului profesor o cunoaștere temeinică a problemelor pe care le ridică munca educativă.

Este absolut necesar, după părerea mea, ca studenții nu numai să asiste la unele activități educative, ci să lucreze efectiv, să organizeze și să conducă în mod individual (turi și grupuri restrînse) fiecare activitate educativă din școală.

Cred că ar fi bine ca încă din primul an de practică, paralel cu lecțiile demonstrative și de probă, studenții să participe și la acțiunile educative din școală. În ultimul an de practică ei ar putea conduce ore de dirigiență, iar cu prilejul practicii pedagogice continue ar putea face de serviciu pe școală, ar putea organiza și conduce diferite activități în cadrul comisiei metodice a dirigintilor, al muncii cu părinții, în cadrul organizațiilor U.T.C. și de pionieri.

Scotesc important ca în practica pedagogică să se dea studenților sarcina de a studia particularitățile psihice ale unei clase întregi, precum și cuprinderea tonului fundamental al colectivului de elevi. Desigur, studierea particularităților psihice generale și individuale nu constituie un scop în sine. Ea formează numai o parte a muncii pedagogice. Studiem copiii pentru a putea organiza procesul educativ, pentru a-i stabili un conținut adecvat în funcție de condițiile concrete, pentru a putea realiza obiectivele educației comuniste. După ce au stabilit particularitățile psihice generale, studenții pot trece la alcătuirea unor teme pentru orele de dirigiență în funcție de sarcinile educative concrete și actuale ale clasei respective, în funcție de preocupările elevilor, de viața clasei.

Este indicat ca materialele psihopedagogice generale întocmite de studenți, ca și tematicile orelor de dirigiență elaborate de ei să fie analizate în ședințe la care să participe profesorul de pedagogie, profesorul de psihologie, metodistul și dirigintele clasei respective. Acest sistem de lucru ar contribui într-adevăr la legarea teoriei de practică în pregătirea studenților pentru munca educativă.

Munca concretă de educare a elevilor în timpul practicii pedagogice va contribui la consolidarea și îmbogățirea pregătirii de specialitate, pedagogice și metodice a studenților, le va dezvolta interesul și dragostea pentru munca de profesor.

ALEXANDRU POPESCU-
MIHĂEȘTI
asistent universitar

Cînd trebuie predată teoria literaturii?

Pentru ușurarea procesului complex de percepere a operei literare, actualele manuale de limba română pentru clasele V-VIII conțin o seamă de noțiuni de teorie literară legate, mai mult sau mai puțin fericit, de textele ce se studiază. Aceste noțiuni urmăresc în primul rînd să înlesnească mai buna percepere a operelor de diverse genuri sau specii, iar în al doilea rînd, să lămurească elevilor, pînă la sfîrșitul clasei a VIII-a, un șir de noțiuni de teorie a

literaturii. Aceste deziderate se pot realiza însă numai dacă noțiunile sînt bine egalonate pe parcursul celor 4 ani, dacă sînt ordonate în mod gradat după importanță și dificultate, fără a se neglija posibilitățile reale pe care le au elevii din clasele V-VIII pentru înțelegerea lor.

După cum se știe, studiul teoriei literaturii se continuă și se încheie în clasa a IX-a. Se pune întrebarea: ce s-a cîștigat în plus prin prelungirea studierii teoriei literaturii și în prima clasă a liceului? Este oare acest „cîștig” proporțional cu timpul prețios răpit studiului istoriei literaturii?

Se poate ușor constata că în clasa a IX-a elevii se întîlnesc cu prea puține noțiuni cu adevărat noi față de cele acumulate în clasele anterioare. Toate celelalte sînt reluări, chipurile „îmbunătățite”, însă la un mod superficial, așa încît elevii au de-a face cu aceleași definiții, schimbatе numai pentru că autorii de manuale sînt alții. De exemplu, în clasa a VIII-a elevii au învățat că „O scrisoare pierdută” este o comedie, întrucît ea conține elemente comice (Limba română clasa a VIII-a, ed. 1964, pag. 47), iar în anul următor li se spune „Comedia este opera dramatică care trezește în sufletul spectatorului sentimente comice”. (Limba și literatura română, clasa a IX-a, ed. 1965, pag. 166). Creдем că definiția noțiunii de comedie se poate da în clasa a VII-a, fără să se mai revină asupra ei și în clasa a IX-a, mai ales că „O scrisoare pierdută”, studiată în clasa a VIII-a, se pretează la aceasta mai bine decît „O noapte furtunoasă”, studiată în clasa a IX-a.

Uneori definițiile oferite de manualul clasei a IX-a sînt simpliste față de cele cunoscutе de elevii din anii anteriori. Un exemplu ilustriativ îl constituie definiția pastelului — „Poezia lirică în care poetul zugrăvește tablouri din natură sau numește pastel” (Limba și literatura română pentru clasa a IX-a, pag. 48) — după ce în clasa a VI-a noțiunea amintită a fost definită mai complet: „Poezia în care scriitorul descrie un colt din natură (peisaj) exprimîndu-și sentimentele sale față de acest peisaj se numește pastel” (Limba română clasa a VI-a ed. 1965, pag. 76). Același lucru se întîmplă cu multe alte noțiuni: schiță, nuvelă, roman, doină, baladă, fabulă etc. care, desigur au fost preluate în școala generală, se reiau inutil, după părerea mea, în clasa a IX-a.

Se întîmplă adesea ca elevii să fie derutați de la o clasă la alta prin clasificarea diferită a unor noțiuni. Astfel, în manualul pentru clasa a VIII-a (pag. 102) schița recapitulativă a figurilor de stil cuprinde epitele, comparația, metafora, alegoria, personificarea. În manualul pentru clasa a IX-a (pag. 19), metafora nu mai face parte din categoria figurilor de stil, ci din aceea a tropilor, fiind considerată procedeu stilistic. Același tratament îi suferă alegoria. Personificarea, considerată figură de stil în clasa a VIII-a, nu mai figurează de loc în manualul pentru clasa a IX-a.

De asemenea, se impune utilizarea unei terminologii cit mai precise, care să fie vehiculată totdeauna pentru denumirea noțiunii respective. Este inutil să numim în clasa a V-a cu termenul de procedeu noțiunile: narațiune, descriere, dialog, iar în clasa a VII-a elevii sînt constate că aceste procedee sînt, de fapt, **moduri de expunere**—termeni consacrați de multă vreme pentru noțiunile în discuție. Această trecere de la un termen la altul se face sub motivul că elevii clasei a V-a nu ar fi încă capabili să perceapă și să rețină noțiunea de „mod de expunere”. Tot sub acest pretext, unele probleme sînt prea fărîmiate. Bunăoară, elevii din calasa a V-a fac cunoștință

numai cu noțiunea de personaj, fără să li se predea și caracterizarea personajului, pe care o întîlnesc abia la sfîrșitul clasei a VI-a.

Pentru o egalonare a cunoștințelor cit mai apropiate de potențialitatea cognitivă a elevilor, autorii programelor și manualelor ar trebui să se sprijine mai serios pe rezultatele experimentelor psiho-pedagogice cu privire la formarea noțiunilor de teorie literară la diferite clase. În acest sens, experimentul în legătură cu perceperea estetică a imaginii literare redată prin figuri de stil la clasele V-VI (Revista de pedagogie nr. 3/1964) argumentează convingător faptul că se pot preda cu succes, chiar din clasa a V-a, noțiunile de epitet și comparație, iar în clasa a VI-a poate fi percepută și analizată noțiunea de personificare. Conform actualelor programe și manuale elevii se întîlnesc cu primele noțiuni numai în clasa a VI-a, iar cu ultima doar în clasa a VII-a.

O mai judicioasă repartizare a noțiunilor de teorie a literaturii pe parcursul ultimilor 4 clase ale școlii generale, fără reluări și repetări inutile, ar crea posibilități studierii în aceste clase și a noțiunilor care actualmente se preda în clasa a IX-a. Procedînd astfel vom cîștiga un timp foarte necesar pentru studiul istoriei literaturii, iar lecțiile de sinteză de la sfîrșitul clasei a VIII-a vor putea cuprinde majoritatea problemelor care fac obiectul teoriei literaturii.

Desigur, în școala generală nu se pot epuiza absolut toate noțiunile de teorie literară și nici nu e necesar acest lucru. Noțiunile mai dificile — referitoare de exemplu la curentele literare, la metodele de creație artistică, la caracterul popular și național al literaturii, la partinitatea ei etc. — se pot forma mai bine paralel cu studiul istoriei literaturii, pe baza cunoștințelor dobîndite de elevi pe fiecare treaptă a acestui studiu. Chiar noțiunile de teorie a literaturii însuși în clasele V-VIII sînt acum lărgite și aprofundate. De exemplu, noțiunea de nuvelă își îmbogățește mereu conținutul și își lărgeste sfera, incluzînd o dată cu Negruzzi nuvela istorică, cu Slavici nuvela realist-critică, cu Caragiale nuvela de analiză psihologică, cu Eminescu nuvela de esență romantică cu elemente fantastice ș.a.m.d.

Școlim deci cei cele mai necesare noțiuni de teorie a literaturii se pot preda în școala generală, urmînd să fie aprofundate paralel cu studiul istoriei literaturii, cînd trebuie preluate și noțiunile mai complexe, fără să fie necesară, după părerea noastră, studierea lor separat în una din clasele liceului.

VISTIAN GOIA
lector univ.

Grădinița poate da mai mult școlii

Ani de-a rîndul am urmărit, prin asistarea la clasa I, prin studierea programelor, prin discuții cu învățătorii și părinții modul în care este pregătită trecerea copilului din grădiniță spre școala generală. Am întreprins această cercetare cu scopul de a afla cauzele pentru care clasa I este considerată cea mai grea dintre primele clase ale școlii generale.

Într-adevăr, elevul din prima clasă trebuie să-și însușească multe cunoștințe și deprinderi noi: el trebuie

să efectueze analiza vorbirii, porînd de la cuvînt și ajungînd la silabă și sunet; trebuie să-și însușească corespondențele grafice ale sunetului (de tipar și de rînd), ca și semnele corespunzătoare numerelor și operațiilor de socotit; să dobîndească deprinderea de a citi cu două categorii de semne, deprinderea de scriere corectă, deprinderea de a efectua operații aritmetice. Iată deci o sumedenie de sarcini destul de complexe, noi pentru elevii primei clase pe cînd în clasa a II-a nu se cere decît perfecționarea cititului, a scrisului și socotitului, pe lîngă însușirea — prin lectură — a unor cunoștințe elementare de științele naturii și istorie).

Se pune întrebarea: pe ce cunoștințe și deprinderi anterioare se bazează munca elevului din clasa I?

Deși majoritatea copiilor preșcolari din grupa mare manifestă interes pentru cunoașterea literelor de tipar și încearcă să le reproducă „prin desen”, programa pentru învățămîntul preșcolar nu prevede aproape nimic pentru rezolvarea acestei cerințe obiective în dezvoltarea copilului. Programa se oprește la rezolvarea sarcinilor privitoare la formarea deprinderilor de comportare în colectiv și, în special, în clasă. Ea prevede observări, convorbiri după ilustrații, povești etc., care contribuie la dezvoltarea tuturor proceselor psihice ale copiilor, le dau o serie de cunoștințe despre mediul înconjurător și despre unele momente esențiale din viața poporului nostru, ajută la formarea unor deprinderi de gîndire și vorbire corectă, de expunere a gîndurilor în propoziții logice încheiate, de numărat, socotit etc. De asemenea, programa prevede exerciții ca minuirea creionului, a pensulei de desen, modelaj sau confecții simple ș. a.

Toate acestea nu sînt însă suficiente spre a-i pregăti pe copii pentru școală. De aceea, o serie de copii nu se pot deprinde prea repede cu modul de lucru din clasa I, cu sarcinile cărora trebuie să le facă față. De aici și slăbirea interesului asupra ei pentru învățătură. Aici, cred eu, se află una din cauzele pentru care unii elevi nu-și pot forma, din prima clasă, deprinderi corecte de muncă independentă, atât de importante în procesul de învățare pe toată perioada școlară.

Consider, de aceea, că este absolut necesar să se treacă la restrucurarea programelor pentru învățămîntul preșcolar, în special pentru însușirea formării unei scrieri frumoase și corecte în clasa I. S-ar putea organiza, în acest scop, un experiment la înfăptuirea cărui să fie atrase educatoarele cu experiență îndelungată. Pondere principală în acest experiment ar urma s-o aibă, desigur, activitățile menite să-și pregătească pe copiii din grupa mare pentru însușirea deprinderilor elementare de citire și scriere. Consider necesar să se accentueze asupra unor teme în legătură cu activitatea socială a oamenilor. Pe baza acestor teme s-ar putea trece la formularea unor idei exprimate în propoziții simple, care să fie analizate din punct de vedere fonetic, iar apoi să se predea mai sistematic elementele grafice. Mi se pare indicată și experimentarea predării scrierii de tipar, întrucît aceasta este apropiată de desen și poate fi înșușită mai ușor de copii.

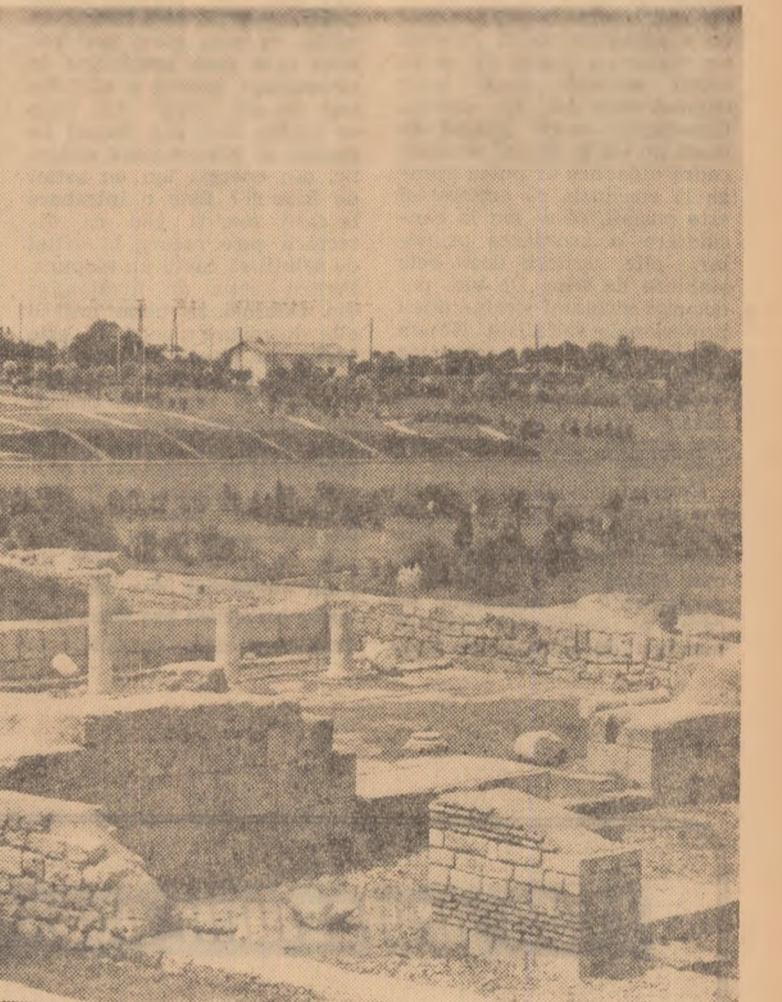
Cred că, dacă se va trece la o pregătire mai substanțială a copiilor pentru clasa I, sarcinile lor din această clasă vor fi mai ușor de îndeplinit și se vor crea condiții pentru întărirea interesului față de învățatură, factor deosebit de important în succesul procesului instructiv-educativ.

EUGENIA DRAGOȘ
educatoare-Constanța

URMELE ISTORIEI

Turnul lui Sever (monument roman de la Drubeta Turnu Severin)

Cetatea Callatis (monument roman de la Mangalia)

Cetatea Lipova (monument feudal de pe Muresh)

Sînt necesare și cu- legeri de exerciții de gramatică

Asa cum profesorii de matematică au la dispoziție felurite culegeri de probleme și exerciții, de ce n-am putea și noi, profesorii de limba română, să ne bucurăm de un asemenea ajutor?

Ar fi foarte utilă editarea unor culegeri pentru lecțiile de gramatică, care să pornească de la principiul de bază și progreseze pe această disciplină, cel al predării concentrice, implicînd lărgirea noțiunilor de la clasa la clasă. Culegerea ar putea să cuprîndă, diferențiate pe clase, exerciții utile lecțiilor

de transmitere a cunoștințelor noi, de fixare și consolidare, de recapitulare curentă și finală. De asemenea, culegerea ar putea cuprinde un capitol special privind problemele de ortografie legate de predarea fiecărei categorii gramaticale, (de pildă, ortografierea pronomului personal, reflexiv, demonstrativ ș.a.m.d.).

Cred că textele dintr-o asemenea culegere ar trebui extrase, pe cit posibil, din operele cunoscute de elevi din clasă sau din lectură suplimentară, evitîndu-se textele în care abundă arhaisme, provincialisme, forme și construcții vechi, depășite de stadiul actual al dezvoltării limbii române.

Prof. VIORICA DRAGOTA
Liceul nr. 2 Oradea

Închekerea medilor și statistică

Spre sfîrșitul trimestrului I al acestui an școlar, pentru ca situațiile statistice și rapoartelor școlilor să fie mai repede centralizate la secțiile de învățămînt, am primit dispoziția să încheiem situația școlară cu două-trei zile înainte de data încheierii trimestrului. Dar, întrucît se presupunea că, nemaiaiv stimulentele no-tării, elevii nu-și vor pregăti temeinic lecțiile, ni s-a dat indicația ca după închekerea situației la învăță-tură să punem totuși și note, trecînd nota în trimestrul următor. Dar dacă această soluție poate fi aplicată pe

trimestrele I și II, ce vom face în trimestrul III? Situația școlară a elevilor ar trebui să se încheie, așa cum este normal, după ultima oră de curs la fiecare obiect. Este știut că statistică trebuie să reflecte întoc-mi situația reală și nu să devină un scop în sine. Dacă e așa, de ce să nu procedăm în consecință?

Prof. S. STANILA
comuna Alios, reg. Banat

Numerotarea anilor de studii

Crearea liceelor de specialitate, prevăzută în documentele Congresului al

IX-lea al Partidului Comunist Român, a stabilit o direcție nouă de dezvoltare a învățămîntului mediu din țara noastră, care nu va mai fi astfel exclusiv un învățămînt de cultură generală. În legătură cu aceste cred că ar fi necesară și modificarea numerotării anilor de studiu la liceu. În prezent, acești ani sînt numerați în continuarea anilor de studiu ai școlii generale, respectiv de la clasa a IX-a la a XII-a. Acest mod de numerotare i-a determinat pe unii elevi și mai ales pe părinți să considere liceul drept o școală care trebuie neapărat să urmeze învățămîntului general. Faptul că în multe cazuri clasele I-VIII funcționează împreună cu clasele IX-XII a făcut ca

și elevii din clasele I-VIII să se considere, impropriu, elevi ai liceului. Ținînd seama că, în viitor, învățămîntul mediu se va dezvolta diversificat, tin-zînd către generalizare, pro-pun ca anii de studiu ai liceului să se numereze de la I la IV, așa cum se numerează și în prezent la școlile profesionale, care primesc și ele absolvenți ai școlii generale. La fel propun să se numereze și anii de studiu la liceele de specialitate, bineînțeles în raport cu durata ce li se va stabili.

PETRE I. BURLOIU
director adjunct la Direcția învățămînt-cultură-sănătate din Comitetul de Stat al Flacărilor.

